

Siseministri määruse „Siseministri 4. oktoobri 2019. aasta määruse nr 32 „Sisekaitseakadeemia põhimäärus“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga muudetakse siseministri 4. oktoobri 2019. aasta määrust nr 32 „Sisekaitseakadeemia põhimäärus“ (edaspidi *akadeemia põhimäärus*).

Muudatuse peamine eesmärk on Sisekaitseakadeemia (edaspidi *akadeemia*) uue struktuuriüksuse – siseturvalisuse karjäärikeskuse – loomine. Sellel muudatustel on mõju Siseministeeriumi valitsemisala asutuste töökorraldusele, sest loodava siseturvalisuse karjäärikeskuse (edaspidi *karjäärikeskus*) ülesandeks on pakkuda vastavalt asutuse ja akadeemia vahelisele kokkuleppele kesksel värbamisteenust ning väärindada valdkonnas töötavate inimeste haridust ja töökogemust.

Täiendavalt täpsustatakse akadeemia nõukogu ja rektori pädevust ning volitusi selliselt, et mõned seni nõukogu pädevuses olnud ülesandeid täidab edaspidi rektor. See aitab kaasa töökorralduslike küsimuste kiiremale ja paindlikumale otsustamisele. Samas järelevalve rektori üle jääb alles, mis tagab, et ainuisikulisel otsused on jätkuvalt kontrollitavad.

Lisaks nimetatakse akadeemia põhimääruses selgelt, millised kolledžid akadeemia struktuuris peavad olema. See on vajalik, et oleks üheselt mõistetav rektori õiguste täpsem ulatus: rektor saab moodustada neid struktuuriüksusi, mida akadeemia põhimääruses nimetatud ei ole.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi personalipoliitika osakonna õigusnõunik Ingrid Puurvee (tel 612 5067, ingrid.puurvee@siseministeerium.ee) ja Sisekaitseakadeemia rektoraadi büroo juhataja-õigusjuht Gaili Parts (tel 58 836 306, gaili.parts@sisekaitse.ee).

Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusosakonna õigusnõunikud Kertu Nurmsalu (tel 612 5084, kertu.nurmsalu@siseministeerium.ee) ja Kristi Kool (tel 612 5166, kristi.kool@siseministeerium.ee).

Eelnõu on keeleliselt toimetanud Siseministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Heike Olmre (tel 612 5241, heike.olmre@siseministeerium.ee). Seletuskiri on keeleliselt toimetamata.

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga, Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi ega Euroopa Liidu õiguse rakendamise ega.

Eelnõuga muudetakse siseministri 4. oktoobri 2019. aasta määrust nr 32 „Sisekaitseakadeemia põhimäärus“ avaldamismärkega RT I, 09.07.2024, 5.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist. Esimese paragrahvi nähakse ette muudatused akadeemia põhimääruses ning teise paragrahvi nähakse ette määruse nende punktide rakendamine tagasiulatavalt, mis on seotud karjäärikeskuse moodustamisega.

Eelnõu §-ga 1 ettenähtud muudatused

Punktidega 1 ja 2 muudetakse akadeemia tegevuse eesmärki ja ülesandeid. Akadeemia struktuuriüksuseks luuakse siseturvalisuse karjäärikeskus. Karjäärikeskuse eesmärk on luua paremad võimalused siseturvalisuse valdkonna asutuste vahel liikumiseks. Sellega väärindatakse siseturvalisuse valdkonnas töötavate inimeste haridust ja töökogemust eesmärgiga säilitada valdkonnas töötavate ekspertide kompetents valitsemisalas ka siis, kui teenistuja soovib oma karjääris muutusi teha. Need tegevused aitavad leevendada tööjõupuudust Siseministeeriumi valitsemisala asutustes.

Karjäärikeskus tähendab võimaluste loomist, et valitsemisalas kogenud ja pädevad teenistujad saaksid soovi, vajaduse ja võimaluse korral liikuda valitsemisalas teistele huvipakkuvatele ametikohtadele, et seeläbi oma horisontaalset või vertikaalset karjääri arendada. Samuti annab karjäärikeskuse loomine võimaluse valdkonna ametikohtade tõhusamaks tutvustamiseks, et leida vakantsetele kohtadele ka väljastpoolt valitsemisala uusi teenistujaid.

Karjäärikeskus hakkab pakkuma valitsemisalas keskset värbamisteenust, mis võimaldab hallata ja arendada värbamisteenust ning -võimalusi valitsemisala üleselt. Karjäärikeskus hakkab läbi viima personali värbamise ning karjääristeemi arendamise ja rakendamise tegevusi vastavalt asutuste ja akadeemia vahel sõlmitavatele kokkulepetele. Selle tulemusel luuakse võimalused valitsemisala asutuste vaheliseks teenistujate hõlpsamaks liikumiseks ja karjääri planeerimiseks valitsemisalas.

Rektor jõustab karjäärikeskuse põhimääruse 2024. aasta 1. detsembrist.

Planeeritud on, et karjäärikeskus alustab personali värbamise ning karjääristeemi arendamise ja rakendamise tegevuste läbiviimist järgmiselt:

- akadeemia, Häirekeskusele, Politsei- ja Piirivalveameti Lääne prefektuurile ning Siseministeeriumile hiljemalt 2025. aasta 1. veebruarist;
- Politsei- ja Piirivalveametile ning Päästeametile hiljemalt 2025. aasta 1. septembrist.

Täpne kuupäev tuuakse eelpool nimetatud asutuse ja akadeemia vahel sõlmitavas kokkuleppes.

Eelnõu kohaselt ei hakka karjäärikeskus läbi viima personali värbamise ning karjääristeemi arendamise ja rakendamise tegevusi Kaitsepolitsei ametile ja Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskusele.

Punktidega 3 – 8 muudetakse akadeemia nõukogu koosseisu ning ülesandeid. Kõrgharidusseaduse eelnõu¹ seletuskirja kohaselt on rakenduskõrgkooli nõukogu kõrgeim kollegiaalne otsustuskogu, kes vastutab kõrgkooli pikaajalise arengu eest ning tagab eesmärkide täitmise.

Kõrgharidusseaduse § 25 lõike 3 kohaselt riigi rakenduskõrgkooli nõukogu:

- 1) võtab vastu rakenduskõrgkooli arengukava, kooskõlastades selle enne ministeeriumiga, kelle valitsemisalasse rakenduskõrgkool kuulub;
- 2) kehtestab kõrgharidusstandardit arvestades õppekorralduslikud korrad, sealhulgas kõrgkooli vastuvõtmise ja kõrgkoolist väljaarvamise tingimused ja korra, välismaalase õppekeele oskuse

¹ Kõrgharidusseadus 725 SE <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/f120aa1c-7cd4-4b8e-9d29-28c6ddf877ab/>

piisavuse hindamiseks õppekeele taseme miinimumnõuded ning varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise tingimused ja korra;

3) kehtestab akadeemilisi töötajaid puudutavad korrad, sealhulgas kvalifikatsiooninõuded ja atesteerimise tingimused ja korra, ning valib korralised akadeemilised töötajad;

4) lahendab teisi ja rakenduskõrgkooli põhimäärusega tema pädevusse antud küsimusi.

Kõrgharidusseaduse § 25 lg 2 kohaselt peavad riigi rakenduskõrgkooli nõukokku kuuluma:

- 1) rektor, kes on nõukogu esimees;
- 2) prorektor või prorektorid;
- 3) akadeemiliste töötajate esindajad;
- 4) üliõpilaskonna esindajad, kes moodustavad nõukogust vähemalt ühe viiendiku;
- 5) teised põhimäärusega ettenähtud isikud.

Akadeemia põhimääruse § 6 lõike 2 ja 4 kohaselt kuuluvad nõukokku 24 liiget s.h rektor, prorektorid (2 liiget), kolledžite direktorid (4 liiget), instituudi juhataja, akadeemiliste töötajate esindajad (6 liiget), üliõpilaskonna esindajad (5 liiget), Siseministeeriumi varade asekancler ning rektori nimetatud isikud, nendeks on praegu: rahandusosakonna juhataja, haldusosakonna juhataja, üldosakonna juhataja ning täiendusõppe keskuse juhataja.

Nõukogusse ei pea kuuluma nii palju liikmeid. Samuti teeb töökorralduslikult nõukogu liikmete paljusid keerukamaks nõukogu kokkukutsumise ning kvoorumi nõude täitmist. Ka võrreldes teiste kõrgkoolide nõukogudega on akadeemia nõukogu mõnevõrra arvukam. Näiteks:

- Tartu Tervishoiu Kõrgkooli nõukogus on 15 nõukogu liiget. Nõukogusse kuuluvad rektor, prorektor(id), haldus- ja finantsdirektor, akadeemiliste töötajate esindajad ning üliõpilaskonna esindajad. Üliõpilaskonna ja akadeemiliste töötajate esindajate arvu määrab rektor.
- Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli nõukogus on 17 liiget. Nõukogusse kuuluvad rektor, prorektor(id), finants- ja haldusdirektor, iga õppestruktuuriüksuse juhataja, kutseõppe õpetajate ja kõrgharidustaseme õppe akadeemiliste töötajate esindajad ning üliõpilaskonna esindajad. Akadeemiliste töötajate ja üliõpilaskonna esindajate arvu määrab rektor.
- Lennuakadeemia nõukogus on 14 liiget. Nõukogusse kuuluvad rektor, prorektorid, finantsjuht, struktuuriüksuste juhid, akadeemiliste töötajate esindajad ning üliõpilaskonna ja õpilaskonna esindaja.
- Tallinna Tehnikakõrgkooli nõukogus on 20 liiget. Nõukogusse kuuluvad rektor, prorektorid, finants- ja haldusdirektor, akadeemiliste struktuuriüksuste juhid, neli akadeemiliste töötajate esindajat ja üliõpilaskonna esindajad.
- Kaitsväe akadeemia nõukokku kuuluvad akadeemia ülem, allüksuste juhid ning akadeemiliste töötajate ja üliõpilaskonna esindajad. Nõukogu liikmete arvu määrab akadeemia ülem.

Eelnõuga viiakse akadeemia nõukogu moodustamise alused sarnaseks teiste rakenduskõrgkoolide põhimäärustes sätestatuga ja **punktiga 3** antakse akadeemia rektorile õigus määrata nõukogu liikmete arv akadeemiliste töötajate esindajate osas. Täna on akadeemia nõukogus akadeemilised töötajad esindatud struktuuriüksuste põhiselt². Juhul, kui moodustatakse mõni uus akadeemiline struktuuriüksus, peaks nõukogusse nimetama ka selles töötavate akadeemiliste töötajate esindaja.

Punkti 4 kohaselt ei pea akadeemiliste töötajate esindajateks olema akadeemia nõukogus instituudist ja igast kolledžist üks akadeemiline töötaja. Akadeemiliste töötajate esindajate

² https://www.sisekaitse.ee/en/noukogu?language_content_entity=et

valimine võib toimuda rektori kehtestatud korra kohaselt üleakadeemilise valimisena. Üleakadeemilise akadeemiliste töötajate valimisega on tagatud kõikide akadeemia akadeemiliste töötajate võrdne võimalus osutada nõukogusse valituks ja samaaegselt piisav akadeemiliste töötajate esindatus nõukogus. See annab võimaluse hoida nõukogu liikmete arvu optimaalsena. Samuti on võimalik vähendada dubleerimist, sest akadeemilised töötajad on juba kaasatud erinevate otsuste väljatöötamise või ettepanekute tegemisse. Akadeemilised töötajad osalevad näiteks:

- rektori moodustatud õppekomisjoni töös, mille eesmärgiks on arutada akadeemia õppetööga seonduvaid küsimusi, kujundada ühtseid seisukohti ning valmistada ette valdkondlikke küsimusi ja õigusakte rektorile ja nõukogule esitamiseks;
- õppekava välja töötamise töörühma töös³;
- kolledži ja instituudi nõukogu tegevuses, tulenevalt akadeemia põhimääruse § 16 lõikest 2⁴ ja § 17 lõike 2 esimesest lausest⁵.

Seega samad akadeemilised töötajad arutavad samu probleeme ja küsimusi ühes vormis ning seejärel on nad ka otsuste tegemise juures.

Muudatusega lihtsustub ka nõukogu otsuste vastu võtmiseks vajaliku kvoorumini nõude täitmine.

Ühtlasi jäetakse **punktiga 4** välja nõukogu ülesanne otsustada olulisemate õppe-, teadus- ja arendustegevuse üldküsimuste üle, mis puudutavad rohkem kui ühte akadeemilist struktuuriüksust. Muudatus tehakse õigusselguse eesmärgil. Akadeemia põhimääruse § 7 punktis 1 toodud ülesande sisu on ebaselge, kuna pole võimalik määratleda, millised tegevused liigituvad olulisemate õppe- teadus- ja arendustegevuse üldküsimusteks, mis on nõukogu pädevuses ja milliste küsimuste otsustamispädevus on rektoril. Nõukogul on jätkuvalt võimalik kujundada akadeemia pikaajalist arengut ja tagada eesmärkide täitmist läbi muude nõukogu pädevusse jäävate ülesannete sh õppekorralduslike ja teadus- ja arendustegevust puudutavate peamiste kordade kehtestamisega ning arengukava ning teadustöö suundade kinnitamisega.

Samuti jäetakse välja nõukogu ülesanne kinnitada akadeemia täienduskoolituse läbiviimise kord. Täiskasvanute koolituse seaduse § 7 lõike 2 kohaselt täienduskoolituse õppekorralduse alustes sätestatakse õppijate täienduskoolitusele vastuvõtu ja koolitusest väljaarvamise tingimused ja kord ning täienduskoolituse eest õppetasu maksmise, sellest vabastamise ja selle tagastamise tingimused ja kord ning teised õppe korraldamiseks olulised tingimused. Akadeemia täiendusõppe eeskiri on kinnitatud Sisekaitseakadeemia nõukogu 27. aprilli 2018. aasta otsusega nr 1.1-6/278⁶. Kõrgharidusseaduse ega ka täiskasvanute koolituse seaduse kohaselt ei pea nimetatud täienduskoolituse õppekorralduse aluseid kehtestama täienduskoolitusasutuse pidaja kõrgeim kollegiaalorgan. Täiendusõppe eeskirja võib kinnitada rektor. Muudatus võimaldab senisest paindlikumalt muuta täiendusõppe läbiviimisega seotud tööprotsesse.

³ [Sisekaitseakadeemia nõukogu 9. juuli 2021 protokoll nr 1.1-5/248 otsusega kinnitatud „Sisekaitseakadeemia õppekava statuut“](#) punkt 8.3

⁴ Akadeemia põhimääruse § 16 lg 2 kohaselt kolledži nõukogu põhiülesanded on kolledži ja eriala valdkonna eest vastutavate valitsusasutuste koostöö korraldamine, ettepanekute tegemine kolledži õppekavasid, erialaga seotud teadus- ja arendustegevust, üliõpilaste ja õpilaste vastuvõtu tingimusi, eelarve kujundamist ja koolitusvajaduste kindlaksmääramist puudutavates ning teistes asjaomast kolledžit puudutavates küsimustes

⁵ Akadeemia põhimääruse § 17 lg 2 esimese lause kohaselt instituudi nõukogu on instituudi juurde siseturvalisuse valdkonna magistriõppe ning teadus- ja arendustegevuse arendamiseks moodustatud nõuandev kogu, mille moodustamise täpsem kord ja ülesanded määratakse kindlaks instituudi põhimääruses.

⁶ Sisekaitseakadeemia täiendusõppe eeskiri https://www.sisekaitse.ee/sites/default/files/inline-files/Sisekaitseakadeemia%20t%C3%A4endus%C3%B5ppe%20eeskiri_2023%20%281%29_0.pdf

Punkti 5 kohaselt jäetakse akadeemia nõukogu pädevusest välja ülesanne kinnitada õppekulude hüvitamise määr ehk õppuri poolt tasutav õppeteenuse tasu suurus osakoormusel, ingliskeelsele õppekaval, eksternõppes ja vabakuulajana õppimisel ning **punkti 13** kohaselt antakse tasu suuruse kehtestamise pädevus rektorile. Akadeemia põhimääruse § 11 punkti 7 kohaselt kehtestab rektor põhitegevusega seotud tasu määrad ja tasu määramise põhimõtted. Kõrgharidusseaduse §-st 16 tulenevalt võib õppekulude hüvitamise määra kehtestada ka rektor. Eelnõuga ühtlustatakse tasumäärade kehtestamise pädevust ning antakse rektorile õigus kehtestada, lisaks põhitegevusega seotud teenuste tasule, ka õppekulude hüvitamise määr. Akadeemia nõukogu pädevusse jääb kohustus määrata kindlaks õppekulude hüvitamise tingimus ja kord. Vastav kord on kehtestatud akadeemia õppekorralduse eeskirja⁷ punktis 9.5. Õppekulude hüvitamise määra kehtestamisel tuleb jälgida, et tasumäärad kinnitatakse vähemalt neli kuud enne õppeaasta algust. Juba õppima asunud üliõpilase õppekulude hüvitamise määra võib kõrgkool suurendada eelmise õppeaastaga võrreldes kuni kümme protsenti. Akadeemia nõukogu kehtestatud õppekulude tasumäärad jäävad kehtima nende kehtetuks tunnistamiseni.

Punktiga 6 jäetakse välja ka nõukogu ülesanne kinnitada üliõpilaskonna põhikiri. Akadeemia põhimääruse § 7 punkti 13 kohaselt on üliõpilaskonna põhikirja kinnitamine nõukogu pädevuses, samas akadeemia põhimääruse § 23 lg 7 kohaselt on üliõpilaskonna põhikirja kinnitamine ka rektori pädevuses. Eelnõuga kõrvaldatakse akadeemia põhimäärusest eelnimetatud ebatäpsus ning sarnaselt akadeemia struktuuriüksuste põhimäärustega, jäetakse ka üliõpilaskonna põhikirja kinnitamine rektori pädevusse.

Punktiga 7 jäetakse nõukogu ülesannete hulgast välja ülesanne kuulata ära rektori, prorektorite ja kolledžite direktorite ja instituudi juhataja tegevuse ülevaated. Rektor, prorektorid, kolledži direktorid ja instituudi juhataja annavad oma tegevusest ülevaate iganädalasel rektoraadi koosolekul. Samuti on rektor kohustatud andma akadeemia tegevusest ülevaate siseministrile (akadeemia põhimäärus § 11 p 3) ning nõunike kogule (siseministri 15. märtsi 2004. aasta määrus nr 19 „Sisekaitseakadeemia nõunike kogu koosseis ja töökord“ § 2¹ p 4). Nõukogu ülesanne kuulata ära nõunike kogu ettepanekud jääb akadeemia põhimäärusesse muutmata kujul alles.

Punkti 8 kohaselt sätestatakse, et nõukogu istungi kutsub kokku mitte nõukogu poolt kehtestatud nõukogu kodukorras nimetatud struktuuriüksuse juht, vaid nõukogu esimees, tema äraolekul tema asendaja. Nõukogu esimees juhib nõukogu tööd. Istungi aja määramine ja kokkukutsumine on üks osa nõukogu töö juhtimisest.

Punktiga 9 sätestatakse, et akadeemia nõukogu võtab vastu otsuseid poolthäälte enamusega. Nõukogu on otsustusvõimeline, kui hääletamisest võtab osa vähemalt pooled nõukogu liikmed. Poolthäälte enamus tähendab, et poolt hääletab rohkem nõukogu liikmeid kui vastu. Arvesse ei lähe erapooletuks jäänute hääled.

Akadeemia põhimääruse § 8 lõike 4 kohaselt akadeemia nõukogu otsuste vastuvõtmiseks ei piisa sellest, kui nõukogu liikmeid, kes hääletasid otsuse poolt, on rohkem, kui neid, kes hääletasid otsuse vastu. Otsuste vastu võtmiseks on vaja hääletamisest osa võtnud nõukogu liikmete häälteenamust. Kui aga osa nõukogu liikmetest jääb näiteks erapooletuks, võib nõukogu otsuste vastuvõtmine olla äärmiselt keeruline, sest täna ei saa akadeemia nõukogu võtta vastu otsuseid poolthäälte enamuse alusel. Selleks, et lihtsustada nõukogu otsuste vastuvõtmist, sätestatakse eelnõus, et nõukogu otsuste vastuvõtmiseks piisab hääletamises osalenud nõukoguliikmete poolthäälest. Tagamaks, et nõukogu otsustest nähtuks vähemalt poolte nõukogu liikmete

⁷ Sisekaitseakadeemia õppekorralduse eeskiri https://www.sisekaitse.ee/sites/default/files/inline-files/%C3%95ppekorralduse%20eeskiri_0.pdf

seisukoht, on eelnõus sätestatud, et nõukogu on otsustusvõimeline üksnes, siis kui hääletamisest võtavad osa vähemalt pooled nõukogu liikmed.

Punkti 10 kohaselt muudetakse nõukogu protokollil allkirjastajat, kui nõukogu esimees on ära. Eelnõu kohaselt allkirjastab nõukogu protokollil esimehe äraolekul tema asendaja, mitte nõukogu vanim liige nagu on kirjas akadeemia põhimääruses.

Punktiga 11 täpsustatakse õigusselguse huvides, et lisaks lepingute sõlmimisele on rektori pädevuses anda haldusakte ja teha toiminguid. Näiteks võib toiminguna tuua teabenõuetele vastamise ja haldusaktina õppekulude teatiseid. Samuti saab rektor õiguse anda volitusi akadeemia esindamiseks. Rektoril on seega õigus anda volitusi nii haldusaktide andmiseks, toimingute tegemiseks kui muudes asjades akadeemia esindamiseks. Haldusaktide andmiseks volituste andmise vajadus võib tekkida näiteks riigihanke tulemuste otsustamiseks või õppekulude teatise väljastamiseks.

Punktidega 12, 15 ja 16 sätestatakse, et rektori pädevuses on akadeemia struktuuriüksuste moodustamine ja tegevuse lõpetamine, välja arvatud karjäärikeskus, vanglateenistuse kolledž, finantskolledž, politsei- ja piirvalvekolledž ja päästekolledž. Eelnimetatud kolledžid on juba moodustatud. Samuti on politsei ja piirivalve seaduses, päästeteenistuse seaduses ja vangistuseseaduses ette nähtud väljaõpe sisekaitselises rakenduskõrgkoolis ja viidatud ka vastava õppega tegelevatele struktuuriüksustele, seega nende moodustamist ei ole otstarbekas jätta rektori otsustada vaid seadusandja on ette näinud, et need peavad olema. Finantskolledži nõuet eraldi seaduses küll ei ole, kuid see kolledž on samuti juba moodustatud ning selles pakutakse õpet Maksu- ja Tolliameti tulevastele spetsialistidele. Selle kolledži ümberkorraldamiseks on vajalik ka Rahandusministeeriumi nõusolek, mistõttu selle ümberkorraldamine ei saa olla rektori pädevuses. Selleks, et oleks selge, et rektor võib moodustada ja lõpetada muid kolledžeid, siis sätestatakse akadeemia põhimääruses, et eelnimetatud kolledžid peavad akadeemias olema. Karjäärikeskus moodustatakse akadeemia põhimäärusega. Karjäärikeskuse ja kolledžite tegevuse lõpetamiseks tuleb muuta akadeemia põhimäärust.

Akadeemia kehtiva põhimääruse kohaselt on struktuuriüksuste moodustamine ja nende ülesannete muutmine akadeemia nõukogu pädevuses. Struktuuriüksuste põhimääruste kinnitamine on akadeemia põhimääruse kohaselt rektori pädevuses. Eelnõu jõustumine toob õigusselguse akadeemia põhimääruse § 15 lõikes 1¹ nimetatud kolledžite tegevuse lõpetamise pädevuse küsimuses. Rektorile struktuuriüksuste (välja arvatud eelnimetatud 4 kolledžit ja karjäärikeskust) moodustamise ja lõpetamise pädevuse andmisega muutub senisest paindlikumaks akadeemia struktuuriüksuste ülesannete muutmine ja üksuste moodustamine. Paindlikkus on vajalik selleks, et anda rektorile täiendav vahend juhtida akadeemiat ja tagada akadeemia ülesannete täitmine.

Punktiga 14 täiendatakse akadeemia struktuuriüksuste loetelu uue struktuuriüksusega – siseturvalisuse karjäärikeskus. Karjäärikeskuse moodustamist on käsitletud eelnõu punktide 1 ja 2 selgitustes. Karjäärikeskus kuulub küll tugiteenuste prorektori vastutusalasse, kuid kuna see osutab teenust mitte ainult akadeemiaile vaid enamusele SiM valitsemisala asutustest, siis on õige karjäärikeskuse nimetamine ka struktuuriüksusena. Struktuuriüksuste loetelu on esitatud sisupõhiselt.

Punktiga 17 sätestatakse, et instituudi tööd juhib instituudi juhataja, kes nimetatakse ametikohale või kellega sõlmitakse tööleping kuni viieks aastaks.

Kõrghariduse seaduse § 34 lõike 6 kohaselt võib rakenduskõrgkool sõlmida isikuga kuni viieks aastaks tähtajalise töölepingu kõrgkooli akadeemilise tegevusega seotud juhtimisülesannete täitmiseks kõrgharidusseaduse eelnõu⁸ seletuskirjas on selgitatud: „*Eelnõuga luuakse võimalus sõlmida tähtajaline tööleping näiteks instituudi juhi, dekaani, prorektori või kolledžite juhtidega. Nende akadeemilisi struktuuriüksusi juhtivate töötajate tööülesanded on kõik võrdväärselt nõudlikud ja eeldavad kõrget kvaliteeti ning perioodilist kvaliteedikontrolli.*“.

Muudatus on vajalik, et tagada võrdne kohtlemine akadeemia siseselt akadeemilise tegevusega seotud juhtimisülesannete täitmisega tegelevatel teenistuskohadel. Akadeemia põhimääruse kohaselt on akadeemial tähtajaline töö- või teenistussuhe kõikide akadeemia kolledžite direktoritega. Instituut on kolledžitega sarnaselt õpet pakkuv üksus. Seetõttu tuleb tähtajaline teenistussuhe luua sarnaselt kolledžite direktoritele instituudi juhatajale. Akadeemia põhimääruse muudatusega antakse võimalus luua töö- või teenistussuhe, et tagada paindlikkus. See, kumb suhe konkreetse teenistujaga sõlmitakse, sõltub akadeemia vajadusest ning konkreetsest kandidaadist. Akadeemias on erinevatele (eelkõige akadeemilistele) ametikohtadele paljud teenistujad tulnud ametnike hulgast nt Politsei- ja Piirivalveametist. Seetõttu on oluline mitte kitsendada ka instituudi juhataja teenistuskoha määratlust märkides selle ainult ameti- või ainult töökohaks.

Tähtajaline teenistussuhe akadeemiliste üksuste juhtide ametikohtadel annab võimaluse teatud perioodi tagant korraldada avalikke konkursse ja seeläbi innustada kõrgetasemelist juhtimist. Eelnõu kohaselt on edaspidi ka instituudi juhataja teenistussuhe seotud kuni viie aasta pikkuse tähtajaga. Eelnõu kohaselt hakkab viieaastane tähtaeg kulgema 2025. aasta 1. jaanuarist.

Punktiga 18 nähakse ette karjäärikeskuse täidetavad ülesanded. Täpsemalt esitatakse ülesanded, õigused ja kohustused aga karjäärikeskuse põhimääruses, mille kehtestamise kohustus on akadeemia põhimääruse § 11 lõike 1 punkti 9 kohaselt rektoril. Kuigi karjäärikeskus on kavandatud tugiteenuste prorektori vastutusalasse, siis sarnaselt teistele struktuuriüksustele on toodud ka selle juhtimine. Karjäärikeskusega seonduvat on kirjeldatud ka eelnõu punktide 1, 2 ja 14 selgitustes.

Punktiga 19 sätestatakse kohustus viia akadeemia tegevus kooskõlla eelnõus sätestatuga järgmiselt:

- 1) akadeemia õigusaktid ja akadeemia nõukogu koosseis viiakse põhimäärusega vastavusse hiljemalt 2025. aasta 1. aprilliks. Eelnõus sätestatu tõttu tuleb akadeemial muuta muuhulgas nõukogu poolt kinnitatud õppekorralduse eeskirja ning rektori kinnitatud nõukogu valimise korda. Samuti tuleb korraldada akadeemiliste töötajate ja üliõpilaskonna esindajate nõukogu liikmeks valimised, tunnistada kehtetuks nõukogu kinnitatud õppekulude hüvitamise määrad ning kinnitada rektori poolt uued õppekulude hüvitamise määrad.;
- 2) instituudi juhatajaga sõlmitud tähtajatu tööleping muudetakse hiljemalt 1. jaanuarist 2025. aastal tähtajaliseks kestusega kuni 31. detsembrini 2030. aastal.;
- 3) rektor jõustab karjäärikeskuse põhimääruse 2024. aasta 1. detsembrist.

Eelnõu §-ga 2 nähakse ette, et määruse § 1 punkte 1, 2, 12, 14–16 ja 18 rakendatakse tagasiulatuvalt 2024. aasta 1. detsembrist. Nimetatud punktid on seotud karjäärikeskuse moodustamisega kuna mitmed toimingud tuleb teha viivitamatult.

Akadeemia peab sõlmima kokkulepped asutustega, kellele hakatakse personali värbamise ning karjäärisüsteemi arendamise ja rakendamise tegevuste läbiviimise teenust osutama. Enne

⁸ Kõrgharidusseadus 725 SE <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/fl20aa1c-7cd4-4b8e-9d29-28c6ddf877ab/>

määruse rakendamist puudub akadeemial vastavateks läbirääkimisteks õiguslik alus. Samuti tuleb luua õiguslik alus karjäärikeskuse personali komplekteerimiseks. Selleks tuleb esmalt jõustada karjäärikeskuse põhimäärus, millega tekib alus näha ette vastavad töökohad akadeemia teenistuskohade koosseisus ning määrata töötajate põhipalga ja teenistuskohaga seotud muude kulude eelarve. Seejärel saab alustada tegevustega töötajate värbamiseks.

Määruse tagasiulatuv rakendamine ei loo kellelegi tagasiulatuvaid kohustusi ega piira kellegi õigusi. Vastavad ettevalmistavad tegevused on määruse jõustumise ajaks juba tehtud. Määruse rakendamine loob nendele tegevustele õigusliku aluse ning kindluse, et tööd on tehtud volituste piires.

Ülejäänud osas jõustub määrus üldises korras, st kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole Euroopa Liidu õigusega puutumust.

4. Määruse mõjud

4.1 Karjäärikeskuse loomine

4.1.1 Mõju riigiasutuste töökorraldusele

Sihtrühm I: akadeemia

Akadeemias on umbes 250 teenistujat. Hetkel tegeleb akadeemias värbamisega üks töötaja ning 1. novembrist 2024. aastal alustas tööd karjäärikeskuse juhataja. Seega on **sihtrühm väike**.

Avalduv mõju ja mõju olulisus

Karjäärikeskuse loomise tulemusel hakkab akadeemia pakkuma kesksel värbamisteenust. Niisiis muutub sihtrühma tegevus oluliselt, sest kui seni värvati üksnes akadeemia jaoks, siis muudatuse tulemusel asutakse järk-järgult vastavalt koostöökokkulepetele Siseministeeriumi valitsemisala asutustega värbama ka nende jaoks. Lisaks värbamisele on karjäärikeskuse üheks eesmärgiks vähendada teenistujate liikumist Siseministeeriumi valitsemisalast väljapoole. Seega peab sihtrühm I teataval määral muutma ka senist fookust. Niisiis muutuvad sihtrühma I jaoks nii tööülesanded kui ka töömaht. Senisest suurema koormusega toimetulemiseks plaanitakse karjäärikeskusesse luua lisaks karjäärikeskuse juhatajale töökohad kolmele töötajale. Akadeemia suurenevad kulud kaetakse nende Siseministeeriumi valitsemisala asutuste eelarvetest, kellele akadeemia värbamisteenust ja karjäärisüsteemi arendamist pakkuma hakkab.

Seega kuigi mõju esinemissagedus sihtrühmale I on suur, ei pruugi mõju ulatus suur olla. Kuivõrd täpne teadmine käesolevalt puudub, kas kavandatud töökohtadest piisab või tekib tulevikus vajadus koormuse mõistlikuks jaotamiseks täiendavate töökohtade loomiseks, ei saa mõju ulatust täpsemalt hinnata.

Järeldus mõju olulisuse kohta: akadeemia avalduv mõju on küll negatiivne (ülesannete lisandumine ja töökoormuse kasv), kuid kuna mõjuga kohanemiseks on ettenähtud ka eelarvevahendid, mis seda mõju tasakaalustavad, siis ei saa mõju oluliseks pidada.

Sihtrühm II: Siseministeeriumi valitsemisala asutused, välja arvatud Kaitsepolitseiameti ja Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus.

Muudatus puudutab otseselt Siseministeeriumi valitsemisala asutuste värbamisega tegelevaid teenistujaid (14 teenistujat kokku 6,6 koormusega). Siseministeeriumi valitsemisalas töötab kokku umbes 7500 teenistujat. Seega on **sihtrühm väike**.

Avalduv mõju ja mõju olulisus

Muudatuse tulemusel ei tegele Siseministeeriumi valitsemisala asutused üldjuhul enam teenistujate värbamisega ning Siseministeeriumi valitsemisala asutuste vaheline teenistujate liikumine muutub hõlpsamaks ja luuakse võimalused valitsemisalas karjääri paremaks planeerimiseks. Karjäärikeskus saab olema värbamise kompetentsikeskuseks Siseministeeriumi valitsemisalas. Kuivõrd muudatuse tõttu puudub asutustel vajadus värbajatega töösuhete hoidmiseks ja kaovad ka nendega seotud eelarve vahendid, tuleb asutustel selles osas oma tööd ja personali ümber korraldada. Valitsemisala asutustes värbamisega tegelevatele teenistujatele tutvustatakse võimalust asuda tööle karjäärikeskusesse. Samas on karjäärikeskusesse tööle mineku aluseks eelkõige inimese enda soov ning kogu otseselt muudatusest mõjutatud sihtrühmale karjäärikeskuses töökohti ei jagu. Teadaolevalt soovivad karjäärikeskusesse tööle asuda need teenistujad, kelle tööülesannetest moodustab enamuse värbamine. Samas kuna on ka teenistujaid, kelle tööülesanded on laiemad, kui üksnes värbamine, võivad asutused otsustada nende töö ümber korraldada selliselt, et nad jätkavad asutuse teenistuses. Asutused korraldavad oma töö ümber vastavalt vajadusele, võimalusel pakkudes enda teenistujatele uusi tööloike ja arenguvõimalust. Siiski ei ole välistatud ka see, et mõnel juhul on kas isiku enda või asutuse soovidest tulenevalt vajalik ka isiku koondamine. Sihtrühma II jaoks on niisiis tegemist ulatusliku mõjuga, kuna ühel või teisel viisil muutub oluliselt nende töö.

Kaudne mõju avaldub kogu Siseministeeriumi valitsemisala asutuste töökorraldusele, kuna muudatus võimaldab pakkuda Siseministeeriumi valitsemisalas keskset värbamisteenust, mis tagab pikemas perspektiivis senisest tõhusama värbamise.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Mõju Siseministeeriumi valitsemisala asutustele tervikuna on positiivne, kuid väheoluline, kuna pole alust arvata, et senine värbamine oleks olnud oluliselt vähemtõhus. Otseselt mõjutatud sihtrühma II osas ei ole võimalik kokkuvõtvalt täpset mõju öelda, kuna see erineb, sõltuvalt sellest, millise lahenduse isik ja asutus välja töötavad.

4.1.2. Sotsiaalne mõju

Sihtrühm:

Siseministeeriumi valitsemisala asutustesse, välja arvatud Kaitsepolitseiametisse ja Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskusesse, **tööle kandideerivad ja värvatavad isikud**.

Aastas korraldatakse Häirekeskuses, Politsei- ja Piirivalveametis, Päästeametis, Sisekaitseakadeemias ja Siseministeeriumis kokku umbes 700 värbamiskonkurssi. Ühele kohale kandideerib keskmiselt 7 inimest. Arvestades, et Eestis elab 2024. aasta seisuga 1 374 687 inimest⁹, on **sihtrühm väike**.

Avalduv mõju ja mõju olulisus

Värbamisteenuse keskseks muutmisega suureneb kandideerijate võimalus leida endale sobiv teenistuskoh. Karjäärikeskuse moodustamine tähendab võimaluste loomist, et kogenud ja pädevad teenistujad saaksid soovi, vajaduse ja võimaluse korral liikuda valitsemisalas

⁹ Statistikaamet 2024. [Rahvaarv](#).

huvipakkuvale teenistuskohdale. Samuti annab see võimaluse valdkonna teenistuskohdade tõhusamaks tutvustamiseks, et leida vakantsetele kohtadele uusi teenistujaid.

Järeldus mõju olulisuse kohta: mõju on positiivne, kuigi tervikuna väheoluline.

4.2 Akadeemia nõukogu liikmete arvu vähendamine

Mõju riigiasutuste töökorraldusele

Sihtrühm:

- **akadeemia;**
- **nõukogu liikmed.**

Muudatus puudutab otseselt nõukogu liikmeid, keda on hetkel 24. Akadeemias on umbes 250 teenistajat. Seega on **sihtrühm väike**.

Avalduv mõju ja mõju olulisus

Nõukogu liikmete volitused kehtivad akadeemia põhimääruse § 6 lõike 6 kohaselt üks aasta. Eelnõuga nähakse ette, et hiljemalt 2025. aasta 1. aprilliks korraldatakse uute akadeemiliste töötajate ja üliõpilaskonna esindajate valimine.

Mõjutatud on praegused nõukogu liikmed, eelkõige need, kes peale uut valimist nõukogusse ei kuulu. Akadeemia peab välja töötama ka korra, kuidas tagada nõukogu töös osalevate akadeemiliste töötajate esindajate valimine.

Mõju avaldub nõukogu liikmetele ühekordselt, üksnes esimesel korral, kui väiksema arvuga nõukogusse liikmeid valitakse.

Samuti ka akadeemia töötab akadeemiliste töötajate valimise korra välja enne esimest kandidaatide valimist, edaspidi muutub valimine tavapäraseks tegevuseks.

Järeldus mõju olulisuse kohta: mõju on positiivne, kuid väheoluline. Edaspidi muutub nõukogu kokkukutsumiseks sobiva aja leidmine kiiremaks ning vähematel isikutel on vaja oma tegevus planeerida nõukogu koosolekute järgi. Lisaks suureneb igaihe vastutus nõukogu töös, sest vähema liikmete arvuga nõukogus on iga liikme hääl suurema kaaluga. Arvestades, et praegu on 24 liiget, siis väheneb nende arv mõne võrra. Akadeemia teenistujate koguarvu arvestades on mõju ulatus väike.

4.3 Nõukogu istungi kokkukutsumine ja otsuste vastuvõtmine

Mõju riigiasutuste töökorraldusele

Sihtrühm:

- **nõukogu liikmed;**
- **rektor.**

Nõukogusse kuulub praegu 24 liiget. Akadeemias on umbes 250 teenistajat. Seega on **sihtrühm väike**.

Nõukogu istungi kokkukutsumise õigus on praegu nõukogu kodukorras nimetatud struktuuriüksuse juhil. Edaspidi on see õigus nõukogu esimehel, kelleks on akadeemia põhimääruse § 6 lõike 3 kohaselt rektor.

Avalduv mõju ja mõju olulisus

Nõukogu otsuste vastuvõtmiseks vajaliku kvoorumi nõue on samuti selgemalt põhimääruses toodud ning täpsemalt on reguleeritud olukord, kui palju peab nõukogu liikmeid olema kohal, et nõukogu oleks otsustusvõimeline.

Õigusselgem ja läbipaistvam on, kui nõukogu kokkukutsumise õigus on sätestatud akadeemia põhimääruses, mitte nõukogu kodukorras.

Järeldus mõju olulisuse kohta: mõju on positiivne, kuid väheoluline. Eelkõige on mõjutatud rektor, kes edaspidi peab ise nõukogu kokku kutsuma. Samas on rektor nõukogu esimees, mistõttu tal on oluline puutumus nõukogu tööga.

Nõukogu otsustusvõimelisuse sätestamisega välditakse olukorda, kus nõukogu liikmetest ainult mõni on kohal, samas otsused puudutavad akadeemiat tervikuna.

4.4 Rektori ülesannete suurendamine ja nõukogu ülesannete vähendamine

Mõju riigiasutuste töökorraldusele

Sihtrühm:

- **nõukogu;**
- **rektor.**

Nõukogusse kuulub praegu 24 liiget. Akadeemias on umbes 250 teenistujat. Seega on **sihtrühm väike**.

Nõukogule jääb alles oluline roll kujundada akadeemia tulevikku. Rektori pädevuse suurendamine annab akadeemiale võimaluse paindlikumalt reguleerida oma tegevust. Selleks, et rektoril oleks akadeemia põhimääruses väga selge ülesannete jaotus, sätestatakse põhimääruses ka, millised kolledžid peavad akadeemia struktuuriüksusena olemas olema. Ka karjäärikeskus on siseministri moodustatud. Ülejäänud struktuuriüksuste moodustamise, muutmise ja lõpetamise pädevus antakse rektorile.

Järeldus mõju olulisuse kohta: mõju on positiivne, kuid väheoluline, sest rektor saab oma tegevusega mõnevõrra rohkem mõjutada akadeemia tegevust igapäevastes küsimustes.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Muudatusega kaasneb akadeemia kulude suurenemine seoses karjäärikeskuse asutamise ja ülesannete täitmiseega. Täiendav rahastus riigieelarvest ei ole vajalik kuna akadeemia suurenevad kulud kaetakse nende Siseministeeriumi valitsemisala asutuste eelarvetest, kellele akadeemia värbamisteenust ja karjääristeemi arendamist pakkuma hakkab. Karjäärikeskuse juhataja palga kulud kaetakse alates 1. novembrist 2024. aastal Siseministeeriumi poolt ja vastav summa planeeritakse akadeemia eelarvesse. Teiste teenistujate põhipalga ja teenistuskohaga seotud muude kulude eelarve lepitakse kokku karjäärikeskuse juhtrühma koosseisul hiljemalt detsembris 2024. aastal.

Muude muudatustega ei kaasne akadeemiale kulusid. Eelnõu rakendamise kaasnõu tulu väljendub paremas õigusselguses ja juhtimisstruktuuri paindlikkuses.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, kuna sellega kavandatud muudatused ei vaja pikemat üleminekuaega. Dokumentide koostöö viimiseks on jäetud piisav aeg, hiljemalt 2025. aasta 1. aprill. Instituudi juhataja tööleping viiakse käesoleva määruse § 17 lõikega 4 vastavusse hiljemalt 1. jaanuariks 2025. aastal. Rektori kehtestatud siseturvalisuse karjäärikeskuse põhimäärust rakendatakse 1. detsembrist 2024. aastal.

7. Eelnõu koostöö, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu saadeti eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu koostööks Justiitsministeeriumile ja Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Siseministeeriumi valitsemisala asutustele. Muudatusettepanekuid ei esitatud.